

Цетиње, 9. августа

Сентименталност српске нарави показала се у правој боји и овијех дана. Опет се испољила у једноме крупноме питању, које је тако реално и прозачно, да са појезијом нема ништа заједничко.

Загрлили су се крст и полумјесец. Пали су у наручја један друге две стара међусобна крвника, који су се душмански борили више вијекова. Пољупци падају с једне и друге стране као да тако рећи до прије неколико дана није било између њих ножева и револвера. То је врло лијепо. Камо среће, да су сви људи браћа и да живе у љубави и вјечитој слози као анђели у парадизу! Боље би било да ни полумјесец није никада ударао на крст, па на Балкану не би био сваки камен преливен крвљу, коју ни појевске кише не би биле у стању опрати. Тада би, наравно, још било читаво и Душаново царство, ако га случајно ми Срби не би сами разрушили, пошто смо за такву ствар у сва времена имали довољно способних људи. Тон је томе преокрету дошао са биоградских Теразија. Најлакша је политика, која је заснована на братакању и појезитизирању, које натјерује сузе у очи. Лакше је осјећати, него ли дубоко мислити и размишљати. Проиграно је братство са Бугарском; у Црну Гору су послате бомбе да као нож каквога гладијатора у трен ока одрубје главу њенога бића; Мађари су окренули леђа чак и представнику српскога пресбира, и сад, пошто нема више никога у близини, с киме би се могло грлити, дошли су на ред — Младотурци!

Ни једне ријечи ми не би проговорили о тој новој ноти у српској националној политици, кад се она не би и нас тицала и кад би смо били увјерени, да је заснована на претходној дубокој студији, на смишљеноме плану и на изгледу за какву корист у будућности, ближој или даљој. Овако, ми смо дужни дати о њој своје мишљење, да би се, ако је могуће, за времена отклонила каква нова заблуда, чије ће штетне пошљедице бити тешко дијечити.

Велика политичка промјена у унутрашњем животу сусједне нам Отоманске Империје мора да обрадује свакога. Она мора да наиђе на одобрење код свију, који траже слободу и права за потиштене. Она мора да обрадује у највећој мјери и српски народ, јер су наша браћа у Турској терет старог режима осјећала више и теже на својим леђима, него ли многи од оних Младотурака, који данас својим слободумљем парадиреју кроз улице Цариграда. Али, ако се тој промјени можемо да радујемо, то не значи, да у исто вријеме морамо поцикивати од радости и због исте изгу-

бити компас у националној политици. Ако ће наша браћа у Турској — захваљујући Султановој дарезљивости — у неку руку данути мало душом (ко зна само, како дуго!), то не значи, да српска национална политика одмах мора потрчати за младотурске богате трпезе и тамо се изгубити у шампању и бифтецима. Није то никаква национална политика, којој су сва подлога њенога рада и сва гаранција њеног успјеха здравнице, пољупци, грљење, фразирање, појезитизирање, овације и којекакве измотације за пуном трпезом тамо од поноћи до бијеле зоре. То је тако смијешно, а по пошљедицама и сувише трагично, да се за вође и даваоце тона у српској националној политици обично натурују такви људи, који мисле да ће за српски народ наћи велику корист само ондје, гдје су позвани од кога да нешто поједу и попију. Бугари више не зову на част и сласт такве људе, него гледају своја посла, а сад то чине неки Младотурци, који су отворили своје домове са богатим трпезама и позвали на част синове робова својих старих, да и с њима подијеле своју велику домаћу радост због дарованог им устава. Проћи ће то весеље. Младотурци ће се посветити озбиљноме послу, гости ће се пак вратити кући мурни. Нерасположење ће бити у толико веће, у колико буде јаче разочарање. Сав успјех новог курса националне политике биће у томе што су неки напунили стомаке, док ће раја у новоме стању добити само другу капу: отоманскога грађанина!

Не велимо ми овијем, да би требало ићи у другу крајност: изазивати спорове, гдје су непотребни. На против, мудра политика смишља како ће доћи до циља без велике штете, трзавица или заплета. Али, зато не треба ићи у другу крајност, те се губити у појезији, банкетима и фразама на штету свога угледа и без гаранције, да ће ти банкети моћи донијети корист и цијеломе народу, а не само напунити неколико гурманских стомака. За такву се политику, која је заснована на заједници интереса, тражи много способности, стрпљења и мирна рада без буке и фанфара. Да је ње било код онијех, који данас трче на гозбе у Скопље и Солун, не би односи између Србије и Бугарске с једне и Србије и Црне Горе с друге стране били у овоме жалосноме стању балканске и опште српске штете. Да је у тој политици више разума и озбиљнога схватања стварности него ли срца и страсти, не би на Цетињу било крагујевачких бомба, нити по Душановоме Скопљу и Солуну војводе Дојчина цмакања са Младотурцима без претходних међусобних компензација...

Говор г. д-ра Миловановића

Изгледа да смо се били сувише рано обрадовали кад смо поздравили говор новог министра иностр. дјела Краљевине Србије, који је држао у Нар. Скупштини, одговарајући на једну интерпелацију о односима између Србије и Црне Горе. Онако, како је тај говор био саопштен у први мах преко телеграфских агенција, збиља је изгледао прилично добар. Г. др. Миловановић обећао је, да ће поради на успостављању добрих односа између двију српских независних земаља. Ми смо се томе били искрено обрадовали. Сад, пошто смо добили аутентичан текст поменутога говора, осврнућемо се још једном на њега, да констатујемо неколико нетачности.

Г. др. Миловановић најприје је отпочео свој говор са констатацијом једне истине, која је већ позната и српскијем чобанима на високој Шар-планини, на име: да Србија и Црна Гора ваља да буду у заједници и да међу њима у питањима спољашње политике мора да буде потпуне сагласности. Са свијем тако. Ко би још о томе дискутовао? На то је г. др. Миловановић надовезао изјаву, да су се тијем начелом руководиле све српске владе, па и његова претходница, т. ј. Пашићева влада. Нека нам не замјери г. др. Миловановић, што ћемо рећи да то није тачно. Да ли су се све српске владе држале поменутога правила, нећемо да испитујемо; али да се Пашићева влада о њега најгрубље огријешила, то је свакоме познато.

На даље г. др. Миловановић вели, да ће и он радити у духу тога аксиома српске националне политике. У то већ можемо да вјерујемо, јер смо једном већ рекли, да г. др. Миловановић није г. Пашић, *и ако, истина, г. Миловановић до сада ни једним дјелом није потврдио своје ријечи.* Али, надајмо се! И то је добит, јер под Пашићем нијесмо могли имати ни наду у то.

Послије тога г. др. Миловановић признао је једну истину: да је заострењу српско-црногорских односа много допринијело и то, што се било сметнуло с ума, да је *Црна Гора независна држава, те су се при расправљању црногорских ствари преко листова у Србији губиле из вида дужности међународне куртоазije.* Ми смо раније рекли, да је г. др. Миловановић модеран дипломат. Он нема азијатске појмове, по којима би у дипломатији и у XX. вијеку било допуштено неистину протурити као истину. Али, он, признајући ту истину, потрудио се да је одмах оправда на основу начела: помоз' Бог чаршији на обадвије стране! Он зна, да је тешко рећи голу истину што се тиче Црне Горе једноме министру иностр. дјела у Србији, који на тај положај није дошао само по вољи скупштинске већине. Зато је он горњу истину ублажио са резонувањем: да су органи јавности у Србији са много осјећаја и сентименталности расправљали црногорске односе.

И то није сасвим тачно. Није ту било сентименталности и осјећаја, колико незаконитости и злочина. Органи, који су расправљали црногор-

ске односе, газили су и свој домаћи закон о штампи, а да их за то нико није позивао на одговор. То није сентименталност, већ злочин!

Дискусија између органа јавности у Србији и Црној Гори није могла остати без утицаја на једну и другу владу — тако вели г. др. Миловановић.

Ако је то његово увјерење, погрешно је. У Црној Гори, осим „Гласа Црногорца“ није ни било никаквих органа у времену, кад је из Србије вођена најжешћа кампања против Црне Горе. „Глас Црногорца“ или је ћутао, или би се ограничавао само на демантовање. Дакле, црногорски органи јавности нијесу могли имати утицаја на српску владу, јер их није било. — Ако су органи јавности у Србији утицали на српску владу, то је сасвијем друга ствар, коју нам је мило чути из уста г. др. Миловановића, који је за то највише компетентан. То значи, да се српска влада у опхођењу према Црној Гори руководила писањем органа јавности у Србији, другим ријечима: они су јој, својим грдњама и клеветам Црне Горе и њене династије, давали правац у политици против Црне Горе. А то је веома жалосно, да се једна влада руководи неконтролованим писањем листова у одређивању правца политике према једној независној држави. Кад се још има у виду и факт, да та влада никад није примјењивала домаћи закон о штампи на листове, ако би се они и огријешили о исти, чинећи испад против нашега владоца, онда је јасно, да је та влада жељела да буде под утицајем таквих листова.

Осим тога г. др. Миловановић је рекао у своме говору, да он неће улазити у питање, „да ли је можда требало или било могуће ово или оно с једне или друге стране учинити или избјегавати, те да се не дође до стања, у које се дошло“.

Опет ни тамо, ни амо! Да би могао и смио некажњено признати кривицу једне стране, г. др. Миловановић баца у исти мах кривицу и на другу страну, која није крива. Ми знамо, да је г. др. Миловановић у тешкоме положају, кад тако говори, јер он врло добро зна, ко је крив. Али, зашто да окривљује и нас?

Он на даље изјављује, да се од стране српске владе радило и да се продужује радити, да се неспоразум у колико је могуће изглади.

Радило се није, јер на Цетиње не би биле донесене бомбе из Биограда, нити би се тражило, да трансбалканска жељезница обиђе Црну Гору. Да ће се радити, хоћемо да вјерујемо јер то изјављује г. др. Миловановић, а не Пашић.

Пошто је вођа напредне странке народни посланик Стојан Новаковић примијетио, да српска влада није увијек била коректна према Црној Гори, г. др. Миловановић се потрудио да своме говору даде један додаток. Тај додаток гласи: да, колико је г. др. Миловановићу познато, од српске владе и српских државних органа није било никакве некоректности и недопуштене радње против Црне Горе.

У мјесто одговора на овај ћемо додаток надовезати неколико питања: Зар није било некоректности

од српске владе, кад допушта до- маћим листовима, да vrijeђaju и клеветају нашега владоца и ако то забрањује закон о штампи? Зар нема некоректности, кад се у Ср- бији штампају прокламације за револуцију у Црној Гори; кад се у Биограду ствара завјера против живота нашега владоца; кад се из српске државне тополивнице набав- љају бомбе и дају завјереницима; кад у томе послу учествују и срп- ски поданици; кад се не издају цр- ногорски поданици, окривљени за то djело; кад се протјерују из Ср- бије црногорски поданици, који се десолидаришу са завјереницима; кад владини органи ненадлежно претресају унутрашње црногорске послове, да не поминемо остале ситније и крупније непоректности?

Свој говор г. др. Миловановић завршава примједбом, да би се све те некоректности могле утврдити судским путем, разумије се у Ср- бији! Дакле, да нам се суди ондје, гдје нам се радило о глави!

Опст велимо, да се надамо у г. д-ра Миловановића, да ће са сво- је стране учинити све, што може и што правда и српски интереси захтијевају, да би се учинио крај овоме у истини жалосноме стању у односима између двије братске српске земље, које Српство зове у заједницу. Са наше стране неће бити сметња, ако и са друге стране буде увиђавности, правде и ко- ректности.

Морски пут

— кроз многе српске листове —

Узети у руке огромну већину српских ли- стова, па које су се угледали по току и не- ки хрватски, значи претходно се спремити за дуготрајни морски пут. Ако се слаба стомака, треба да га добро напуштате прије по што се навезете на пучину, особито кад нијесте вичли путовању по мору. Тако и прије по што одговорите већину српских ли- стова, па да добро ручате, јер празна стомака нећете ни за живу главу узети на крај са тоном, којом ишћу. Са пуним стомаком лакше ћете прегријети муче ко- јима ћете бити изложени, бродом по пучи- ни најнижих одратности на које читалац пазилази у неким српским листовима, које рачунају и у озбиљне. То је исто тако као што човјек више пута мора да се навезе на море, и ако пати од морске болести, да на сличан начин и српски читалац мора да чита већину пошљих листова, и ако је ил- лух тог да читалац слабијег стомака просто фалази. Каквих се све ту ријечи не налази: каквих кафе-шантанских израза, које ри-

јетко кад могу чути и за вријеме поћних бахапалја! Не би се могли изћи ни у на- клоне бржљиво гастављеном порнографском рјечнику. И ко употребљује такве изразе и такав тон? Интелигентни синови народа срп- скога! У српскога селака нећете их чути, изузевши, ако се који сиромашак радник српски превари и од невоље попије коју ши- ше чашицу ракије. Поћете ли по српском пр- квенијем сазивама, зборницама и шапарима, никада нећете чути овакве одратне ријечи, какве неки интелигентни синови српскога на- рода ишћу чак и под својим потписима у листовима, које самовласно зову «органима српске јавности». Српски селак кад претупа селскоме «учитељу или попу — а пека нећ «господину из вароши — срдљиво као пе- вјеста бира ријечи, којима ће одговорати на штапа, или ставити какво своје питање. Па откуд таква разлика у топу између српско- га селака и српскога образованог сина? Ни- је ли то пошљедња какве надриучености, или безграничне градивности српске господе, која у борби за власт изгуби намет, савјест, поштене, па и стид, једино од главнијих карактеристика културног човјeka? Кад би стра- пан по топу већине српских листова оце- њивао српски народ, стекао би о њему нај- рђавије мишљење. Замислите би, да у њему воде прву ријеч хамали и простани и да је тај народ још у најпримитивнијем стању кул- туре и домаћег васпитања.

Али, рекли смо, није такав српски народ, већ му ружну слику дају многи његови интелигентни синови, а најружнију већина његових бузеварских листова. У великој по- ћини давањих српских листова нема оне хладне и достојанствене жарине, нема угла- ђене форме и израза обичнога домаћег на- сиптања. Препило је, да је тобоже овај у разлогу, који је у стању да парчи највише грдна и кафанских ријечи. Још је горе, што се уобичајило, да се чак и демократизам кл- ковог лезга или јавнога радника таквара по- колчици ружнијих ријечи и невазпитаних израза, које хоже да избаци као вуљак залу. Замислите се, да су демократизам и прегота нешто слично. Желели би да такви српски демократи оду у француски парламент, па би изјели, како би им и там **Monsieur Жорес** брзо дао погу у лева. А увијек се међутим француски демократизам стакала као узор, па нека се узме оно, што је код њега добро.

Тон, казан данас влада у српској штампи, српскога је српске интелигенције, а не срп- скога селака. Овај има црну својих идеала и свога домаћег васпитања, на чије вконе неће бацили нечиствоћу, као што је бацијау многи српски листови па образ свога народа, кад допуштају, да кроз њих могу сипати загушљиви задах своје душе неки недостојни поспоци српскога шера.

Зато, дакле, треба добро напушти стомак прије по што се претупи читању већине српских листова, јер тај морски пут не би

могао подржати празна стомака ни Браћевић Марко!

Хроника

Растурен Словенски Југ — Пали на кољена — Премјештен «мо молби» — «Бока».

Растурен Словенски Југ. Телеграфска жица из Биограда јавља, да је српска влада растурила лист «Словенски Југ» у Биограду. Искусни родољуби српски у свијем српским крајевима поодавно су увидјели, да рад тога листа Српству не- ће доијети никакву корист, а Краљеви- ни Србији чак и велику штету. Влада га је српска сада растурила. Зашто? Зар је требало сачекати да се пошлу у Црну Гору бомбе и по Хрватској отпочну не- чувена гонења Срба, па да се тек тада растурн тај фамозни лист, који је био бра- нитељ фантаста и убица? Није ли тиме српска влада и сама прећутно признала, да је редакција Словенскога Југа узрок заплету са Црном Гором и хапшењима Срба у Хрватској?

Пали на кољена. У Биограду су пали на кољена — пред Аустријом! Растурили су редакцију Словенскога Југа, и ако то Аустрија није тражила. Написали су и ноту на европске кабинете, којом због хап- шења Срба у Хрватској скидају са себе сваку одговорност, и ако са службене стране аустриске није изражена до сада ни сумња о каквој одговорности служ- бене Србије. Послали су чак и писмо, којим се извињавају за кривице, због ко- јих их Аустрија не општује. Просто ре- чено: пали су на кољена! Чему и у коју сврху то безразложно сипање покајнич- кога испела по глави? Не признаје ли се управо таквим ни чим до сада изаз- ваним поступцима кривица чак у онаким димензијама, у којима не постоји? Није ли то штета за Српство?

О, да то чини службена Црна Гора, која и према далеко моћнијима од себе умје чувати своје достојанство, како ли би неки «патриотски» српски листови брзо зацјевали пјесму о продаји Ловће- на и о некаквој тајној конвенцији!

Премјештен «мо молби». Иван Ива- нић, шеф биоградскога пресбироа, пре- мјештен је за секретара српскога послан- ства у Цариграду. Овај тежки удар нај- више ће осјетити сарајевска «Српска Ри- јеч», загребачки «Србобран» и Сарајев- кева «Бока» (мостарски «Народ» не, јер он живи у недољезноме браку само са г. Питером). Али, зато ће се томе обрадовати цариградски дописник «Тр- говинскога Гласника», јер ће добити вјеш- тијега од себе помагача за интриге про- тив Црне Горе. Из Биограда јављају у исто вријеме, да је г. Иванић премјештен по молби. Збога је чудан тај г. Иванић, кад може доћи на ту мисао, да молби, да га премјесте са једнога положаја, који му је доносио годишње 12.000 динара и више, на други један положај, који ће му доносити једва 5.000 динара на го- дину! Да није можда у састављању те великодушне молбе имао удјела и г. Форгац?

«Бока». Свакога мјесца тај гобожњи орган Бокеља, како га је крстио његов шеф, да би му дао већу важност, донесе по који жешћи испад против Црне Горе. Примијетили смо неку периодичност у

томе. Кад се приближи први дан у мје- сцу, «Бока» се пробуди из мртвила и у њени се залети уз которске стране на Ловћен! Или је то пошљедња каквога наступа, или хонорара, који је дошао, или ће доћи?

Страна политика.

Српски трговински уговор

Скупштина је у Биограду при- хватила пројект новог трговинског уговора са Аустро-Угарском. Опо- зиција је томе уговору била вели- ка и у Скупштини, и у штампи, и у земљи. Сам министар иностр. дје- ла Миловановић признао је, да у- говор није добар, али је и он бо- љи, него ли никакав уговор. Трго- вински уговор, који је закључила с Аустро-Угарском радикална Па- шићева влада, гори је од свију до- садашњих, које су закључивале не- радикалне владе. Стојан Новако- вић, критикујући у Скупштини про- јект уговора, три пут је узвикнуо да не ваља. Свакако, једнога Сто- јана Новаковића нијесу у тој оцје- ни руководили партизанство и сли- јено опозиционарство. Али, сад и такав по Србију и њено достојан- ство лоши уговор као да ће су- сједна монархија учинити још ло- нијим. Српска влада обратила се бечкој влади са молбом, да уговор ступи на снагу 1. септембра. Из Беча међутим рђаво гуде. Бечка «Нова Слоб. Преса» поручује, да аустријска влада неће моћи трго- вински уговор са Србијом одмах закључити, и ако је од парламента за то добила претходно овлашће- ње. Причају на име у Бечу, т. ј. изговарају се, како аграрци у беч- коме и пештанском парламенту, који су у већини, чине на владу притисак, да никако не потписује уговор са Србијом. То ће — тако се правдају из Беча — јако ути- цати на одуговлачење потписа, и тако уговор неће имати важности, и ако га је примила Скупштина у Биограду. Нема сумње, да је то само изговор. У Бечу као да уцје- њују Србију због догађаја у Хр- ватској и великосрпске пропаган- де. Хоће да натјерају Србију на попуштање до унижења и да је доведу докле, да призна своју кри- вицу и ондје, гдје је потпуно не- вина. И то је једна од пошљедња Пашићеве владавине, која је на све стране Србији створила непри- лике.

Свргнуће Султана Абдула Хамида

У Турској су, захваљујући уви- ђавности Султана Абдула Хамида

Предаја Порт-Артура

ОПУЖНИ АКТ

с руског изводи
капетан А. В. Санчић
учесник руско-јапанског рата

(наставак)

(5)

Од тога гренула позиција се почела за- штитавати само пушчаном ватром, имајући слабо подржавање с багерија тафашинских висова, до 3 сата, као и пољских батерија, које су биле распоређене на 2 до 2¹/₂ километра у позадини позиције. Једновремено, с почетком артиљеријског боја, противник је кренуо своје колоне па наше крило.

Око 1 или 2 сата послје подне, свједок је био по наредби пуковника Трећакова по- слан на станицу Тафашин и генерал-лајтнан- ту Фоку с молбом, да би се послала резер- ва, по како није могао брзоћи, послато је изријед командира Јанкова. У исте стоне за Јанковом стигао је ка станици и свједок, гдје је видео генерала Најевна, којем је саопштио молбу пуковника Трећакова. Генерал Најевни одговорио је па то, што је он стазо (паз је гдио послати — тачно пе- латта) поткрепљење, по их је генерал Фок вратио. Па питање свједока зашто, генерал Најевни одговорио је: «Сигурно генерал Фок чува своје резерве за бојовити јуриш».

Командир Јанков, чим је дошао на ста- ницу Тафашин, саопштио је молбу пуковни- ка Трећакова, по генерал Фок почео је гр- дити Трећакова и казао је, да не да резерве. Одмах за њим дошао је свједок, капетан Фои Шварц, код генерала Фока са петријем извјештајем, по генерал Фок почео је на свје- дока висати, да му није дао могућности ра- портирати. У то вријеме генерал је одлазио са станице.

У 2¹/₂ сата послје подне непријатељска је ватра изненадно ослабила: наша пољска и брдека артиљерија готово је била замукла, а сажо се канонере продужавале пуцати. Свједок претпоставља, да су Јапанци били погринли све своје топовеке метке, јер се примјетало, да се велики број товарнијих кола брзо уда- љава за висовима Сажсон, а за твјем враћао се назад. У то вријеме оште стале било је шљедече: на лјевом крилу од нас, против- ник се налазио на 400 корака. У центру од 500—700 корака, гдје су се двије свушљене чете у селу Хауи ријешале нападати утвр- бење № 4, по су неочекивано наишле на препречна средства исплетена од жиче и у- стављали су се, гдје су са плотуница са IV и V, утврбења били сви уништени. Неприја- тељски стрелачки ланци био је сираж цен- тра на растојању од 500 до 1200 корака, одакле се најјесу подизали до славе поћи. Под заштитом својих стрелачких лапана, непри- јатељ је почео крета своју војску с деснога

па лјевом крило. Примјетивши то, генерал На- јевни наредно је, да два батљона XIII, пука из опште резерве заузму прелазне шанчеве лјевог крила, по то није било учинено ушљед тога, јер је, по доказу генерала Нај- јевна, генерал Фок ова 2 батљона срно бли- зу позиције и вратио их назад. Таквијем на- чином и поступком, наше лјеве крило у том важном моменту остало је без помоћи.

У 4 сата послје подне поновила се ар- тилјеријска ватра, која је била контретрисна по шанченима и утврбењима, а паз висова Сажсон појавиле су се поше непријатељске силе (колико су могли изборити 22 чете). Видећи то пуковник Трећаков, поновио је послало с молбом за резерву. Цегова је молба била уважена, и око 6 сати биле су послате 2 чете, по е категоричком наредбом да не ступају у бој, по тек да заштићују остување.

Не гледајући па то, била је пријема по- треба походу VIII, чети, ушљед чега је једна поучета била послата тамо, а 1¹/₂ чети пуковник Трећаков задржао је код себе ради извршења наредбе. Око пет сати кон- четрисна непријатељска ватра по шанченима била је гољива, да су сви шанчеви били раз- рушени, у којима није било могуће даље остати и војници су пошли из њих. Поко- лебаноме лјевоме крилу, пуковник Трећаков није могао ишећичи помоћи, јер није више па расположеноу имао па једног војника. Тада се пуковник Трећаков ријетио да

уведе у бој око 1¹/₂ чети, која је служила као заштита остување, по у том моменту, појека нашега лјевог крила по наредби (пако каже пуковник Трећаков), генерал Фока почела је остувати, које је наредбеке поме- нути издао, без знања пуковника Трећа- кова, преко командног охотника, капетану Сте- нијевскоме II, командир VII, чете. Свједок је то исто чуо од капетана Степињског и пуковника Трећакова. Пуковник Трећаков ста- рао се да понови бој, али остување није могао обуспитати, док нијесу дошли па уш- пшениа за позицијом, гдје се налази један батљон XIV, пука, који је састављао ре- зерву стрелачког ланца. Остување је почело око 8 сати у вече. Пошто је наша позиција била утврбења и с југа, није било никакво мо- гуће да се поново доузме.

Командир Фока потврђује нека капетана извјештаје Фои Шварца, одишето наредбе пу- ковника Трећакова, саопштене генералу Фоку, да је неочекивано потребно послати поткрепље- ње па назово шљедече: да је у почетку дру- гог сата послје подне, једног са извјеш- тачким капетаном Фои Шварцем добио наред- бу од пуковника Трећакова, да пође у штаб IV, те извијати и да саопшти генералу Фоку шљедече: да су војници почили слабити, топовских и пушчаних метака нема, артиље- рија стоје безактвна, мошћо да поткрепље- ње.

(наставље се)

и разним тајним миговима са стране, олако дошли до устава и политичких слобода. Младотурци изгледа да су се опили својим успјесима, те тјерају у крајност. Пошто су измлатили старе паше и везире, сад траже, да им се и Султан поклати и да сиђе са пријестоло! Буду ли на томе озбиљно радили, могу лако да изазову свакојака чуда. У борби за пријестол, Султан ће потражити помоћ Старотурака, и онда је крвопролиће готово. Наш народ је рекао: „пусти коку на столицу, па ће она и на подлицу“. Не би добро било, да Младотурци постану та кока, јер у лијету на подлицу могу да пљусну главом о зид и да доведу турско царство до великих изненађења.

Мисли

Консерватизам није ни мало неслагласан са идејом националног уједињења, коју на Балкану гаје Срби и Бугари. Напротив, демократизам је тај, који, слабећи појам о отаџбини, може спријечити извршење те идеје.

Балканске државе трпе највише од тога, што њихов демократизам нагиње револуционаризму.

Могло би се рећи, да у политици идеје дају Французи, али те идеје, због своје смјелости и прераности, често потребују обуздавање. То обуздавање осигурава нам њемачки дух, мирини и песимистичности. У европском друштву, тако да се изразимо, Франуска је доњи, а Њемачка горњи дом парламента.

Ж. Перил

Систем друштвене организације данас је исти, који је постојао за вријеме Фараона, Камбиза, Пријама и т. д., само је данас рафинисанији. Од кад је свијета и нијека он се није ни једанпут мијењао. Ропство је остало, јер је остала сиротиња, само што се мало измјенила форма и назив укинуо. По мјери своје сиротиње сваки је и данас роб. Иде у најам било држави, било друштву, било појединцима, а то је ропство — да шта друго? Па и они, који заповиједају, робови су, јер, ако не угађају маси, служе једноме систему јавнога живота, који је кроз лажан, неваљал, тирански, и без кога се може бити.

Бани

Finale

Finale се продужава. Оно добија карактер јавнога и општега скандала. Таквога спектакла у истини одавно није било на словенскоме југу, какав је свијету пружила Настихева књига Finale. Сва српска и хрватска штампа пише о тој ствари. Велика листова напада ту књигу, коју се на штету народа српскога изазвали они, који је нападају. Нас се цијела та ствар слабо тиче. Биљежићемо само догађаје, које она изазива и ствара. Заустављаћемо се на по чему само по хроничарској дужности јавнога гласила.

Настихево преслушање

Настих је добављен, доведен, или је сам дошао до Загреба, што ствар не мијења, и тамо је над њим вршено дуготрајно судско преслушавање. Шта је све Настих испричао пред ишљедним судијом загребачкога судбенога стола, још није познато у потпуности. По свима знацима судећи, изгледа, да је говорио и открикао много, много више него ли у својој књизи Finale. Бечки листови већ умју да кажу отприлике, шта је све Настих испричао пред ишљедником. Он је, веле, јако компромитовао многе високе личности у Биограду, а највише Пашива, за кога је тобоже рекао, да је он творца револуционарнога плана.

Дипломатски заплети

На видуку су дипломатски заплети између Аустрије и Србије због Настихеве књиге и због открића, која је учинила истрага над ухапшенима у Загребу. Тако јављају бечки и пештански листови. Пешки од њих јављају, да се због те ствари између Аустрије и Србије свакога дана измјењују дипломатске ноте.

Краљ Петар Цару Францу Јосифу

Неки угледнији бечки листови саопштавају вијест, да је Краљ Петар из Соко Бање у Србији, гдје се сада налази, послао у Ишу Цару Францу Јосифу својеручно писмо поводом догађаја у Хрватској и поводом Настихеве књиге, којом је осумњичен и српски двор. Краљ

је, према вијести поменутих листова, у писму замолио Цара, да буде увјерен, да је српски двор био сасвим далеко од револуционарних планова и да је он, Краљ, прожет осјећајима лојалности према сусједној монархији и њеноме владоцу.

Рапорт у Ишу

Аустро-угарски министри Ерентал и Векерле поднели су Цару, који се налази у Бањи Ишу, опширан рапорт о догађајима у Хрватској и открићима, која су учињена у Настихевој књизи као и о току истраге у Хрватској. Цар је, веле аустријски листови, био јако изненађен, кад је чуо рапорт министара и дао је израза своме огорчењу.

Признање притворених Прибићевића

Загребачки листови доносе коминике судбенога стола, којим се саопштавају разлози, зашто је суд ријешно, да браћа Прибићевићи остану у затвору, и ако су они поднели жалбу против притварања. Суд вели, да је Адам Прибићевић признао, да се познaje са Настихем, да је с њиме био на револуционарним састанцима у клубу „Словенскога Југа“ у Биограду, и да је његово оно писмо, које је Настих у факсимилу објавио у својој књизи. Адамов брат Валеријан признао је, да познаје Настиха и да је с њиме такође био на револуционарним договорима у Биограду. На основу тих признања притворених Прибићевића, суд је оснажио ријешење о стављању истих у притвор.

Б. Будисављевић није побјегао

Посланик на хрватскоме сабору и пештанском парламенту Б. Будисављевић, за кога је било јављено да је побјегао, вратио се у Загреб. У „Србобрану“ је написао изјаву, да се је вратио са шетње по Дунаву и да Настиха не познаје, по да је све, што је о њему Настих навео у својој књизи, обична клевета.

Хапшења на Хрватској

По разним мјестима у Хрватској врше се нова хапшења. Осим досадашњих многобројних хапшења, ових дана извршено је у Дубици на босанско-хрватској граници седам нових хапшења. Изгледа да ће се цијела ствар употребити као средство, да се отпочне прва хајка и против новиних, разумије се, ради политичких циљева.

Нота српске владе

Српска влада послала је циркуларну ноту на све европске кабинете. Њоме се правда због мајонских догађаја у Хрватској и одбија свако учешће службених биоградских лица у некаквоме плану за подизање револуције на словенскоме југу.

Настиху пријете

Настих је у Загребу. Интерниран је у хотелу. Судске власти наредиле су му, да ради ишљећења ни с ким не смије општити. Полиција га чува и пази. Секвестрирано је неколико писама, која су на адресу Настиха дошла из Биограда. Писма су отворена, али су сва без потписа. У њима се Настиху пријети убиством.

Мисли српских листова

Својом одлучношћу и миром покварићемо све планове непријатеља и они ће се наједаред наћи у замци, коју су сами поставили.

„Србобран“

Кад у једном народу почну да преовлађују клеветници, то је као кад на њиву почне да преовлађује коров. А у нашем народном животу никад није било толико лажливаца и клеветника као данас.

Новосадска „Застава“.

Српство

„Српска Зора“ и „Душан Силић“. Коштем јуза у Дубровнику су држана три скупа. Поред скупа привредних задруга, држани су и скупови просвјетног друштва „Српска Зора“ и витешког друштва „Душан Силић“. „Српска Зора“ броји 1401 члана, а од сада имаће и своје пододборе. „Душан Силић“, који се сада организовао, броји преко стотине чланова.

Удружење Срба занатлија. У Сарајеву су српске занатлије образовале удружење како би могли заједнички радити на своме одржању.

Српска црква у Варцар—Вакуфу. У Варцар—Вакуфу подигнуто је нова српска црква, те ће се освјештати на свечан начин на Велику Госпојину.

Привредне задруге у Приморју. Савез српских привредних задруга на Приморју имао је скуп 25. јула у Дубровнику. Скуп је био одлично посјећен. Било је много гостију и из Србије. За-

другари и гости имали су састанак у сали „Слоге“, послје чега је председник савеза Мато Шариф отворио скуп поздравима говором и представљајући госте. Управник Земљорадничких Задруга у Србији, Михаило Аврамовић, држао је говор о важности задруга, а затим су прочитани поздравни, послје чега се пријешло на дневни ред: прочитан је извјештај управног одбора о раду и т. д. Савез се састоји из 22 задруге, а располаже капиталом од два милиона круна. Скуп је трајао цео дан, а у вече је био банкет.

Потврђење избора патријарха. И ако је протекло знатно времена од избора епископа будимског Гаврила Змејановића за српског патријарха, ипак његов избор још није потврђен. Из тога излази, да је његов избор одиста наишао на негодовање код мађарске владе.

Изабран. На накнадном избору народног посланика у српски црквени сабор за срез врањевски у Угарској изабран је др. Васо Јакшић, адвокат.

† Р. Домановић. Признати српски књижевник Радоје Домановић, који је био на гласу са својих сатира, а нарочито политичких, преминуо је ове недеље у Биограду. Смрћу његовом српска књига губи доста. — Бог да му душу прости!

Словенство

Општи народни збор. Поводом претресања питања о Босни и Херцеговини народни посланик др. Миле Старчевић износи бијезан, да се Босна и Хрватска не присаједини Угарској, а Херцеговина и Далмација Аустрији и онда излази са овим приједлогом: „Морали би се састати у народни сабор или вијеће најодлучнији представници народа без разлике странака из свијех хрватских земаља, а највише из Босне и Далмације. У томе вијећу закључили би јединствене закључке, који би се имали подастријети краљу и за које би морали порадити сложено наши заступници у Бечу, Пешти и сабори у Загребу, Задру, Љубљани. Морали би се наћи савезници у бечком парламенту, па да онда видимо, да ли би се могло против јединствене вољи и јединственог уставног реду народа хрватскога учинити глас и вољу његову.“

У Чешкој бјесни пожар. Варош Маутх у Чешкој налази се у пламену. Тако се била упалила једна кућа и како је дувао вјетар, пожар се толико силно распростирао, да је кљу по кућу дохватио. У ово фабричко мјесто стекли су се ватрогасци из свију околних мјеста, да пожар локализују и угуше. По сада је изгорјело око стотине кућа.

Нови лист у Бугарској. У Софији је почео излазити нови лист „Патриот“, који пропатира за повраћај Батембергових на пријесто бугарски. У првом је броју изашла слика Батембергова и његова сина.

Младотурски покрет

У Турској је стање још онако исто. Још се весели манифестује и демонстрира, још се народности грле и љубе, још Младотурци заповиједају и господаре ситуацијом, још је све по старом. Силна опцијеност, која је завладала свима турским држављанима, не да им да се прену и да се отријезне како би реалније погледали око себе и побринули се за будућност. А ван сваке је сумње да овакво стање и не може и не смије остати. Не може, јер ће се свако заситити и платонског љубакања и пралих говора и фразастих планова, а не смије, јер сада тамо стање није нормално, по је ванредно, да не речемо, да је анархија. А шта ће свему томе бити крај? — то је загонетка, око које многи главу лунају, то је оно што многе најтеже да с неповјерењем гледају на цио ток најновијих догађаја у Турској. Најзад, то је питање, које нас Србе треба највише да занима.

Најновији извјештаји, што их имамо, гласе:

Држање Бугара

У овоме хаосу, у овоме општем метежу, који се назива младотурским покретом, Бугари се нарочито издвајају. Изгледа, да су се они најприје заситили и манифестацијама и демонстрацијама, и да су прегли да се новим стањем што више користе. Позната је ствар, да су они били међу првима који су стали уз раме Младотурака и да су се нарочито испицали манифестацијама. Али исто тако зна се, да су они били први, који су одушевљене своје оставили у страну и да су стали реалније да гледају на цио уставни покрет у Турској. И колико је њихово одушевљење почело да хлади и у колико су више настојавали да се овим новим

стањем користе, у толико су и симпатије Младотурака наспрам њихова држања почеле према њима да хладе. Негодовање Младотурске наспрам њихова држања почело је и у јавности да избија. Њима се пребацује да раде против реформне акције, да не бирају средста само да би ониг стања користили ишључи и т. д. Њима се приписује и појар у Скопљу, њима се приписује и то да раде на раздору са Србима, а нарочито се истиче како је све то масло званично Бугаске. С друге стране Бугари жале се на Младотурке и износе како они тобоже пронагирају идеју једнакости свију народности и вјера, а овамо тајно раде са Грцима, који су закљети непријатељи Бугара, према чему Бугари не могу остати равнодушни.

Као што се види, већ сада се изродио суруњивост и нетрпеливост, а већ шта ће бити дошњије! Борба се води једино око престижа, и како ће се она свршити, није ни мало тешко погодити.

Чему се Срби надају?

Солун је био главни стап у цијелом младотурском покрету, па је и сада. У њему се све стиче, у њему се највиднији догађаји одигравају, у њему су сви они који тим догађајима управљају. Наш дописник из Солуна нас извјештава:

Држање Срба у младотурском покрету је било врло уздржљиво. Њих је луто искуство научило да са неповјерењем примају све што се у отоманској империји одиграва, јер се увијек испољило, да су они ти више чије се главе штапови ломили. Огуда је и сасвим природно било, што младотурски покрет Србеније ни у приближној мјери одушевио као што је одушевљавао остале. Изненадном преокрету они су се одиста обрадовали у толико што је сада и њима пружена могућност да бар слободније одахну и да из својих кровова слободније главу помолу. Али исто су тако они добро знали, да цио овај покрет неће по њих бити од нарочите важности. Истина, прокламовање једнакости, слободе и равноправности и њих весели, јер од тога могу имати само користи и ако не онолико како се сања, а оно бар да ће им од сада бити бар у неколико боље него што им је било до сада. Разумије се, да и међу њима има изузетака, а нарочито те изузетке чине млади људи, који су још неискусни и који мисле да се манифестацијама, гозбама, банкетима, говорима и здравницама може што постићи. Искусни Срби готови су за добро опште да се и жртвују и треба знати, да су они били први и да би предначили када би се искрено радило на ономе, о чему се само сада декламује. Ако икоме, њима је досадање стање било најнесносније, те би објеручке прихватили рад на реформама у земљи, за коју су вијековима страдали и патили. Они су до сада и свише срлали у очигледну пропаст и та пренапаљеност их је скупо стајала, те је сасвим појмиљиво што прво хоће да се увјере у искреност започете акције, па тек да јој и они свесрдно приступе.

Повратак емиграната

Као што се зна, емигранти, који су из земље отишли било из незадовољства, било што су на тај начин склонили главу, сада се постепено враћају. Већ су се вратили многи од њих. Међу њима је и черкески генерал Фуад паша, који је у рату руско-турском био на гласу, али је дошњице пао у немилост код Султана и морао је бјегством да се спасава. Њега су у Цариграду на врло свечан начин дочекали и противу воље Султанове, јер је он, на глас доласка Фуад-паше, наредио да му се телеграфски саопшти да не долази, што је и учињено, али су му уједно Младотурци доставили да му је повратак слободан. Брод, на коме је он приспео у Цариград био је окићен силним заставима, а кад је дошао близу Цариграда изашла је пред њега маринерска музика.

ПРОСВЈЕТА

Упис у школу. Управа цетињских основних школа издала је објаву за упис ученика мушке и женске основне школе, који ће се извршити 28, 29, 30 и 31. августа. Према тој објави, са ученицима су дужни да дођу и родитељи, односно њихови старатељи. Предавања ће почети 1. септембра.

Дневне новости

Господар у Никшићу. Његово Краљевско Височанство Књаз Господар отпутовао је у сриједу прије подне на Своме аутомобилу у Никшић, одакле се данас повратио.

Соаре у аустријскоме посланству. Поводом рођендана Цара и

Краља Франца Јосифа I. у уторак у 9^{1/2} час. у вече дао је аустро-угарски посланик г. барон Кун соаре у просторијама посланства. Сви прозори посланства били су сјајно освјетљени, а у прекрасном уређеном парку око посланства било је понајвише много лампиона и разних патиса у виду ватрених писмена. У великом салону посланства г. барон Кун сам је примао госте, пошто г-ђа бароница није на Цетињу, већ је у Тироу са дјецом. Соаре је било ограничено на интимнији круг зналица. Били су сви чланови дипломатског кора, који су на Цетињу, наш министар председник г. д-р. Томановић, министар војни бригадир г. М. Мартиновић, г. војвода Пламенац, бригадир сердар г. Ј. Вукотић, командир г. Ј. Ђећар, г. Евг. Поповић, наш генерални консул у Риму, начелник министарства иностр. дјела г. Рамадановић, и многе друге наше угледније личности. Од дама из наших виших кругова биле су присутне г-ђа министра војног и г-ђа г. бригадира Ј. Вукотића. Пошто су се сви гости искупили у салону, г-ђа Олга Стаји, супруга секретара руског посланства г. Е. Стајна, отијевала је двије три руске композиције. На клавиру ју је пратио њен супруг. Својим пријатним и врло добро школованим гласом г-ђа Стаји поњела је код присутних гостију опште одобравање и пљескање. По томе је уз одличну свирку наше војне музике отворена играчка, која је била веома анимирана, и ако је био мали број дама. Г. барон Кун, да би дао својим гостима више воље за расположење, и сам је учествовао у игри, у којој се лакоћом и елганцијом кретања показао прави мајстор поред свега тога, што су године доста утицале на димензије његовога физичког састава. Око поноћи било је у великој трпезарији посланства бифе за госте. Како г. барон Кун, тако и остала господа из посланства такмичила су се у услужности и љубазности према гостима. За вријеме бифе г. војвода Пламенац напио је у здравље Цара Франца Јосифа, а г. барон Кун напио је на српском језику здравицу у здравље Његовога Краљевског Височанства Књаза Господара. Обије здравице попраћене су клицањем и свирањем обостраних химна.

У најљепшем расположењу гости су се опростили око 1 час. последије поноћи.

Министарске вијести. Г. Јован Пламенац, министар просвете и црквених послова, отпустио је јутрос у Црнину.

Помиловање и криза. Неки наши пријатељи из иностранства траже да се у Црној Гори изврши помиловање, а неки наши непријатељи, опет из иностранства, траже, да се изврши министарска криза. Пријатеље молимо, да се не подлају сувише срцу, јер срца и душе нијесу имали ни они, који су хтјели да обезглаве и упропасте нашу отаџбину. Нека они буду увијерени, да се код нас зна, шта се ради, и да се чине и биће чинени само они кораци, који су у сагласности са интересима Црне Горе. Сентименталности нема мјеста, гдје је у питању поштовање државних интереса, правде и законности. Код нас се зна, шта треба чинити и кад нешто ваља чинити. Нашим непријатељима, који траже министарску кризу, можемо рећи само толико, да исте не може бити, док то не буде захтијевао један од два за то полвана фактора, и да је, осим тога, за напредак једне земље један од главних услова тај, да јој буду

зајемчени ред, мир и дужа сталност режима.

Дакле, нека пријатељи не траже, што се не може дати, нити нека се непријатељи не надају нечему, за што се нема разлога.

Нови начелник министарства финансија. Јуче је допутовао из Београда на Цетиње г. Милоје Јовановић, референт краљевско-српског министарства финансија. Наша влада била је још прољетос расписала стечај за мјесто једног вишег стручног чиновника при министарству финансија. Пошто се за то мјесто пријавио г. М. Јовановић, наша се влада обратила српској влади, да јој г. Јовановића стави на расположење под условима, које је он навео у својој молби. Српска влада се одазвала и допустила је г. Јовановићу, да се, као њен чиновник, у ограниченом року времена стави на расположење црногорској влади. Наше министарство финансија свакако ће бити у добитку, што је избор пао на г. М. Јовановића, коме су разни његови претпостављени министри у Београду, без разлике партиског гледишта, давали најбоље кондуите. Г. М. Јовановић важи у Београду као стручњак у финансијској и пореској грани државне управе, те је као такав на опште задовољство својих старјешина вршио многе тешке и деликатне повјерене му послове. Он је дошао на Цетиње са најбољим препорукама као човјек у свакоме погледу исправан, и као добар Србин, који се ријешно да својим знањем и искуством у финансијама послужи братској му Црној Гори. — Прије поласка на Цетиње, г. д-р М. Јовановић био је примљен од министра иностр. дјела г. М. Миловановића, а такође је био примљен и у аудијенцију код Његовога Величанства Краља Петра. Радујемо се његовоме доласку и желимо му пријатан боравак у нашој средини и успјех у новој дужности.

Два српска двора. Под тијем натписом изишао је у веома угледном берлинском листу Die Post (Ди Пост) опширан чланак о односима између Србије и Црне Горе. У чланку се јако пребацује службеној Србији несправно држање према Црној Гори, те се апелује ра Краља Петра, да он поправи, што је Пашић покварио. Чланак се завршава овако: „Пашића је нестало са политичке позорнице. Будућност ће показати, да ли је тај човјек био једини кривац. Не престане ли све оно, на што се на Цетињу с правом гнушају, онда ће се доказати, да су за Пашићем стајали и други људи. Нови Велимировићев кабинет дужан је да тој политици на енергичан начин учини крај. Ушљед огорчења свију Срба, Краљ Петар је највише позван да са себе отклони сваку одговорност за неспоразум, и да нови Велимировићев кабинет упути на дужност, те се тиме десолидарине са кривцима“.

Суд „Narodni Listy“. Угледни чешки лист „Narodni Listy“ на угледном мјесту доноси чланак, у коме се занима познатим догађајима у Хрватској поводом књиге Настећеве „Finale“. Претресајући и референтући о тим догађајима, овај лист износи цио ток ове ствари, служећи се изношењима Настећевим у његовим брошурама и онда тај свој исцрпни и добро верзирани чланак завршава овим ријечима, у којима износи своје мишљење о цијелој овој ствари:

„Али из његових (Настећевих) открића излази ван сваке сумње једно: да акција основана у Београду није била велико-српска, него

је била направена само противу црногорског Књаза и његове породице. Њен правац није био направен противу Аустрије, ни противу Угарске, нити противу Босне, па најзад чак ни противу Турске, него једино само противу Црне Горе. Идеја велико-српска служила је за вјереницима само као плант и мамац за оне, који су збуљивали велико-српске идеале у својим душама гадјали. Само је Црној Гори пријетила од тога опасност. Революција пак, коју су они унутрашњости Црне Горе помињали, подсећа нас на познату Петрову хумореску. Барон Раух нема никакву узроку да хапси Србе у Хрватској, јер он тиме само производи терор“.

Новинарске вијести. У нашој средини боравио је неколико дана г. О. Кучбах, њемачки публициста из Берлина. Г. Кучбах је стари наш познаник и пријатељ Црне Горе. Он је учествовао и у херцеговачкоме устанку 1875. Напредак Црне Горе учинио је на њега најљепши утисак. Он Црну Гору познаје, каква је била прије тридесет година, и каква је сад, напредна и уређена. Г. Кучбах сарађује на најугледнијим њемачким листовима.

ПРИВРЕДА

Туча уништила усјеве. Из Врлике, Далмације, пишу: Чудна је игра природе! Она је ове године народ у питомој Далмацији унесела била и до усхићења га доводила, јер је усјев био обилно попио. Очекивало се само на обилну и богату жетву, којој се свако рдовао. Грожђа је родило како се још не памти. Било је чокога, на коме је било по петнаест килограма грожђа. Дуван, који се у овим крајевима обилно гаји, био је врло добро, а шљива је била више по линија. Кукуруз и разни поврће било је одлично. У краткој изгледу на жетву били су сјајни. Од тада је и потпуно јасно што се народ био опеселио и што је с правном очекивао да ће тек сада моћи тајим дуваном пошле четворогодишње перодице. И то је тако нишао до пред свршетак дана. Али једног вечера небо се наоблачи, поче киша, а око поноћи нишао градина и олуја. Очас се и тада прелила, па и ако је трајала само неколико минута од та се земља бијелила, јер је била крушна и тачка. Али ни то није све. Од савне кише било се вода са околних брда слила, те је муње и камене пањела и заступала жетву и поља. Кажу, да је вода толико силна била, да је огромно камење свалао, а са многих нана скочила је сву земљу и оставила голи кри. У Динарским планинама убио је гром у небима 400 ошана, и 150 их је вода одијела. Ушљед ових недаћа народ је сатрвен.

Народно здравље

Морска вода. Као што је познато, доктори су увијек, да поједине болести лијече употребом парчице криво сурута, серума. Болест привоци у човеку тјешу разне отрове, те се употребом против отрова, који снагају обавезно. Тако је познато серум против дифтерије. Али они се серуми употребљавају само за поједине болести и, ј. свака болест лијече свој серум. Међутим др. Рене Кетон објавио је да је пронашао течност, која има општу лековиту вредност. То је течност — морска вода. Још овија своја открића он је дошао размисљајући живот се у морској води, која и сада чини средњу најпростији биљних и животињских организима. Сви живи организми, па и човјек, садрже сокове, чии се састав знатно подудара са саставом разблажене морске воде. Све ћелице организма окружене су том течношћу, трећину човјекај тјешу, по тежини, чине та сокови. Зато је др. Кетон држао ике оладе. Пустио је животиња кри све воде, док јој није отекла у толикој мјери, да је остала умрљана. Он јој је онда убризгао разблажену морску воду све до год се није опоравила и оживила. Послеје неколико дана животиња је била потпуно здрава. Послеје тога је покушао да на људима лијечи разне болести и успијевао је. Ова вода је нарочито лековита кад се узме са морске пучине, а не крај обале. Ова се прије употребом стерилише и убризгава се пој човеку у венама 20—200 кубних сантиметара. Премаји између убризгавања су два-три дана. Кетон је покушао да на овај начин лијечи сукови и дечаје болести, који проистичу од исхране. Овај покушаји он је толико добио науку, да увијек нели, да ће имати успјеха. Овај лијечивом вода никаквих опасних последица, него напротив добро по здравље иде.

Кратке вијести

— Власти у Чешкој сада су наредиле да се распусти свијело организација анархичког пошто је, вели, из истог по државни поредок.

— Лиетови јошче, да је потврђено да су балкански војвођини војвођи на основу указа Австро-Угарске одговорног уредника Штајнше, који је један пуштен као војвођа.

— Аустрија је сабрала бродарском друштву уздрже Хрватској да припрему вазете по Петри пошто доласе до сукоба Хрвати војвођини са тамошњим Талијанима.

— У Сарајеву ће се основати трговачка и занатлијска комора.

— У Београду је тако познато извешај, да појела крај спашавају народ.

Из бијелога свијета

Убиство из љубоморе. У Пешти се опет десило убиство. Радник Јосиф Нокакубио је своју драгину, Маришку Шварц, Оми су обоје радили у једној пештанској фабрици и мајки Јосиф загледа се у лијепу Маришку. Они су се завољели и оженили су, у заклетници, да проповеде лијепе дане. Али Јосиф је био на Маришку толико љубоморан, да није ни један дан прошао без свађе и туче. Када је Маришки то додирало, пустио га. Он је био бијесан. Где је срп, напастовао је. Сукоби њихови завршавали су се тучом и због тога су били хапшени. Јосиф је хтвио да је напони да се врати к њему, али она није хтјела. То је тако нило до прије неки дан. Јосиф се био напио и пијан дошао у радничку. Радно је неко вријеме у своје одијелу, па се онда упути где женске раде. Кад је дошао до Маришке, као бјесан скочи на њу, дограби је за плешнице и баца под ноге. И док су се остале дјевојке престрављене разбјегле, он стаде несрећну дјевојку немилеце ножем бости. Задно јој је десет смртноосних рана, од којих је на мјесту остала мртва. Остали радници дотрчаше, да је спасу од овог звијера, али је било доцкан. Он остави своју жртву и даде се у бјегство, те су жангарци муке идијели док су га савладали.

Град у мору. У једном забавном селу у Ирској, Валнкетел, које се налази на самој обали атланског океана десно се овај интересантни приказ: На морским валовима појавила се слика некаквог града. Слика је била јасна и лијепе се, као у огледалу, могао видјети цио град, састављен из великих и мањих зграда, од које су неке биле и разрушене. Ову ријетку слику посматрао је пијело село са силним запрепанством све до год се није слика почела губити из вида и није остала мирна површина морска, коју је постепено обилазио мрак. Програђајући овај случај, листови се жале како ником не паде на памет да фотографира ову слику, јер постоји вјеровање, да тај град у ствари и постоји.

Слабост великих људи. Познато је, да су сви велики људи имали своје слабе стране, уображавајући као да су мада дјеца и као да нијесу при чистог савјести. Чувени филмичар и астроном Христиан Хигене био је уобразио, да његово пијело није од коштују и меса, него од масла! Због тога је од голдоте бјегав, бојећи се да се не растопи, а змије се није никако приближила пећи. — Чувени колонијатор Фридрих Сметана није могао да чује звук воде се, јер га је тај глас толико силно раздраживао, да није знао шта чини. У пошљедње пријеме он је био уобразио, да га та глас тони и да му ни дану ни ноћу не да мира, те је и пошљедно, — А Дима син, француски књижевник, био је толико сујевјеран, да је свако пошљедно оно што природу судбини, увијерен, да ће се та пророчанства и испуњити. — Пјевачица Аделина Пати била је толико уобразила, да је при концертовану увијек носила оне исте чарапе, које је на себи имала када је први пут пјевала. Она је те чарапе носила све док их није подерала, пјерујући да ће успијети само код њих има. — Драмагичар Едуард Пелерен није никад смио да присуствује представи када се његов комад први пут давао. За све то вријеме он се шетао око позорнице и дрхтао као да га грозљива грозница хвата. — Талијански пјесник Ђ. Кардучи био је пуно нестрпљива, да чекаће пути није довршио, не могући чекати доношење јела. И колонијатор Бетовен се у томе одликовао. — За Бетовена се прича да је био и страшно расипан. За њега се прича, да је једном, ручајући код цара Франца, био толико расипан, да је стао на дељима паремим претима да удара такт неке своје композиције.